

THỰC TRẠNG VÀ THÓI QUEN SỬ DỤNG TÀI LIỆU TIẾNG ANH TRONG QUÁ TRÌNH DẠY - HỌC TẠI TRƯỜNG CAO ĐẲNG DU LỊCH HUẾ

ThS. Nguyễn Thị Kim Anh

TS. Trần Thị Ái Luyến

TÓM TẮT

Kết quả khảo sát về thực trạng và thói quen sử dụng tài liệu tiếng Anh (TLTA) trong dạy - học trong năm học 2022-2023 của HSSV nhà trường còn rất hạn chế. Có đến 95,79% rơi vào tần suất sử dụng ở các mức độ “*Rất thường xuyên*”, “*Thường xuyên*”, “*Thỉnh thoảng*”, “*Ít khi*”. Trong đó, mức “*Thỉnh thoảng*” đạt 47,37%; tần suất sử dụng “*Rất thường xuyên*” và “*Thường xuyên*” chỉ đạt tỉ lệ tương ứng là 6,32% và 18,95%. Nhiều giảng viên cũng có thói quen sử dụng TLTA của trong quá trình giảng dạy (85% rơi vào tần suất *thường xuyên* và *thỉnh thoảng*). Điều này chưa đáp ứng được yêu cầu tổ chức dạy học theo hệ thống tín chỉ cũng như việc đổi mới và hiện đại hoá các phương pháp dạy và học theo năng lực thực hiện. Thực trạng này gợi mở hướng nghiên cứu sâu hơn trong khía cạnh khai thác và sử dụng TLTA trong học tập cũng như đưa ra các giải pháp khả thi để góp phần phát triển năng lực tự học cho HSSV của nhà trường ngày một tốt hơn.

Từ khóa: tài liệu học tập, tài liệu tiếng Anh, năng lực tự học, kỹ năng tự học, sinh viên.

1. Đặt vấn đề

Dạy học theo hướng phát triển năng lực là xu thế tất yếu của giáo dục trên thế giới hiện nay. Xu thế dạy học này đã và đang phổ biến ở nhiều quốc gia có nền giáo dục phát triển trên thế giới như Hoa Kỳ, Úc, Liên minh Châu Âu. Ở Việt Nam, dạy học theo hướng phát triển năng lực được Bộ Giáo dục và Đào tạo đưa vào áp dụng chính thức ở bậc phổ thông từ cuối năm 2013, đến nay đã thu được những kết quả tích cực. Trong xu thế dạy học hiện tại ở nước ta, tự học được xem là một trong những năng lực chung quan trọng, cần được phát triển ở tất cả các môn học. Trong điều kiện tất cả các trường đã áp dụng đào tạo theo Hệ thống tín chỉ thì việc phát triển năng lực tự học cho sinh viên đã trở thành yêu cầu bắt buộc đối với tất cả giảng viên.

Nghị quyết Hội nghị Trung ương 8 khóa XI về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo nêu rõ: “Tiếp tục đổi mới mạnh mẽ phương pháp dạy và học theo hướng hiện đại; phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo và vận dụng kiến thức, kỹ năng của người học; khắc phục lối truyền thụ áp đặt một chiều, ghi nhớ máy móc. Tập trung dạy cách

học, cách nghĩ, khuyến khích tự học, tạo cơ sở để người học tự cập nhật và đổi mới tri thức, kỹ năng, phát triển năng lực. Chuyển từ học chủ yếu trên lớp sang tổ chức hình thức học tập đa dạng, chú ý các hoạt động xã hội, ngoại khóa, nghiên cứu khoa học. Đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông trong dạy và học”. Một trong những đặc trưng của việc đổi mới phương pháp dạy học theo định hướng phát triển năng lực là chú trọng rèn luyện cho người học biết khai thác sách giáo khoa và các tài liệu học tập, biết cách tự tìm lại những kiến thức đã có, suy luận để tìm tòi và phát hiện kiến thức mới... Định hướng cho người học cách tư duy như phân tích, tổng hợp, đặc biệt hoá, khái quát hoá, tương tự, quy lạ về quen... trong các nguồn tài liệu học tập (TLHT) để dần hình thành và phát triển tiềm năng sáng tạo.

Việc sử dụng các loại TLHT sẽ kích thích sự hứng thú của học sinh, sinh viên (HSSV), tăng tính tự giác, tích cực trong học tập. Và thông qua các nguồn TLHT sẽ góp phần quan trọng giúp người dạy trong việc đổi mới các phương pháp dạy học tích cực vì các phương pháp này đòi hỏi cần có những thiết

bị dạy học hỗ trợ, thuận lợi cho việc tổ chức các công tác độc lập. Như vậy, việc sử dụng TLHT sẽ giúp GV tổ chức các hoạt động học tập sôi nổi, tích cực hơn, từ đó góp phần tăng cường hiệu quả chất lượng dạy học, đặc biệt góp phần phát triển năng lực học tập cho HSSV như năng lực tự học, giải quyết vấn đề.

Một trong những công cụ quan trọng để phục vụ cho quá trình tự học đó chính là TLHT. Đó là học những học liệu dùng cho quá trình học tập. Việc sử dụng TLHT nhằm mục tiêu lĩnh hội tri thức một cách nhanh và đầy đủ nhất. Nó cũng giữ một vị trí đáng kể trong việc nắm vững kiến thức và phát huy tính tích cực hoạt động trí tuệ của người học. Nguồn TLHT có thể được viết bằng tiếng Việt hoặc ngôn ngữ nước ngoài – phổ biến nhất vẫn là tiếng Anh. Trong xã hội hiện đại ngày nay, tiếng Anh là một trong những ngôn ngữ được sử dụng phổ biến nhất thế giới và đóng vai trò đặc biệt quan trọng, là cầu nối liên kết cộng đồng, liên kết các mối quan hệ xã hội, hợp tác làm ăn. Nguồn tài liệu tiếng Anh (TLTA) cũng chính là một trong những nguồn tài nguyên học tập phong phú nhất. Dù hiểu ở góc độ nào, mục tiêu quan trọng nhất của các TLTA vẫn là nguồn phát huy tối đa năng lực tự học của người học, cung cấp đầy đủ thông tin giúp người học tự khám phá và lựa chọn con đường chiếm lĩnh tri thức phù hợp nhất với khả năng của mình.

HSSV tại các cơ sở giáo dục trong cả nước nói chung và tại trường Cao đẳng Du lịch Huế nói riêng muốn đạt được thành công không chỉ phải bồi dưỡng năng lực chuyên môn mà còn phải có khả năng sử dụng thông thạo tiếng Anh để có thể tiếp thu nguồn tri thức, bắt kịp với xu hướng phát triển của thế giới và đồng thời đáp ứng được yêu cầu của những nhà tuyển dụng trong và ngoài nước. Việc đánh giá kịp thời thực trạng sử dụng TLTA của giảng viên và HSSV tại trường Cao đẳng Du lịch Huế là một công việc quan trọng

và cần thiết nhằm nâng cao chất lượng dạy và học của nhà trường cũng như đóng góp vào việc phát triển năng lực tự học cho HSSV.

2. Nội dung và kết quả nghiên cứu

2.1. Nội dung và phương pháp nghiên cứu

Nội dung nghiên cứu dựa trên cơ sở sử dụng công cụ thống kê của phần mềm SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) nhằm mô tả, đánh giá thực trạng về mức độ sử dụng TLTA của giảng viên và HSSV nhà trường trong quá trình dạy và học.

Nghiên cứu được thực hiện dựa vào số liệu khảo sát trực tuyến qua Google Form cho 20 giảng viên đang giảng dạy, 95 sinh viên đang học năm 1, năm 2, năm 3 tại trường Cao đẳng Du lịch Huế bằng phương pháp điều tra bằng bảng hỏi và phương pháp phỏng vấn sâu. Phương pháp điều tra bằng bảng hỏi là phương pháp chính của nghiên cứu. Dựa vào nội dung của bảng hỏi điều tra, kết quả của bảng hỏi, phỏng vấn sâu 5 giảng viên đang giảng dạy tại trường làm thông tin định tính, minh họa cho kết quả điều tra.

Dữ liệu sau khi khảo sát được xử lý bằng phần mềm SPSS 26.0 để tính toán các đại lượng thống kê mô tả.

2.2. Kết quả nghiên cứu

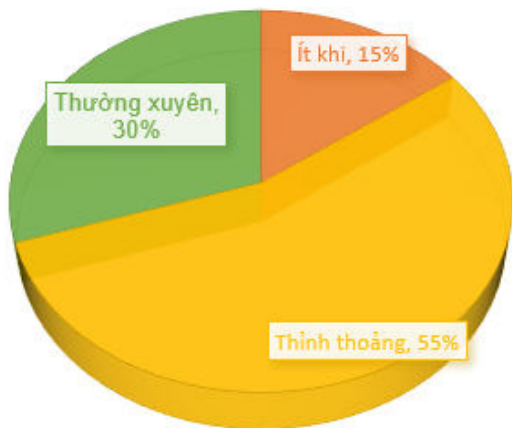
2.2.1. Thói quen sử dụng tài liệu tiếng Anh của giảng viên trong quá trình giảng dạy

Nguồn tài liệu hiện nay rất phong phú nhưng lại nằm chủ yếu ở các sách tham khảo, bài báo nghiên cứu chuyên ngành, trên mạng Internet. Trong các nguồn tài liệu này, nguồn tài liệu bằng tiếng Anh vẫn là nguồn tài liệu dễ tìm kiếm nhất.

Đối với những người làm công tác giáo dục ở nước ta đặc biệt là những người đã tham gia nghiên cứu khoa học (viết báo, viết luận văn, luận án) việc tìm kiếm và sử dụng các thông tin từ các nguồn TLTA phục vụ công việc của bản thân không còn xa lạ. Tuy nhiên việc đưa TLTA vào dạy – học thường

xuyên và có tính hệ thống có lẽ hơi khó cho HSSV các khoa không chuyên ngoại ngữ trong việc đọc và dịch. Nhưng không phải vì khó mà không áp dụng. Thực tế cho thấy, đặc điểm của nguồn tài nguyên tiếng Anh là nguồn thông tin phong phú, đa dạng và có tính cập nhật cao. Trong quá trình tổ chức đào tạo theo tín chỉ, tự học đóng một vai trò rất quan trọng đối với HSSV. Do đó, giảng viên cung cấp tài liệu tiếng Anh cho HSSV nghiên cứu, tự khám phá và lựa chọn con đường chiếm lĩnh tri thức phù hợp nhất với khả năng của mình là một trong những phương pháp phát huy tối đa năng lực tự học của người học.

Để có được cái nhìn tổng thể thực trạng về thói quen sử dụng TLTA của giảng viên nhà trường trong quá trình giảng dạy, chúng tôi đã tiến hành khảo sát qua phương pháp điều tra bằng bảng hỏi và phương pháp phỏng vấn sâu với 20 giảng viên dạy các môn, môn học khác nhau. Kết quả khảo sát thể hiện trên Hình 1.

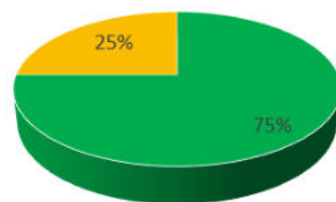

Hình 1. Thói quen sử dụng và cung cấp TLTA trong giảng dạy của giảng viên

Kết quả khảo sát chỉ ra rằng thói quen sử dụng và cung cấp tài liệu tiếng Anh của các giảng viên tham gia khảo sát cho người học là rất hạn chế (chỉ 15%). Khoảng 85% giảng viên có thói quen sử dụng TLTA hỗ trợ cho

công tác trong giảng dạy, trong đó có 55% giảng viên trả lời sử dụng với mức độ thỉnh thoảng và chỉ khoảng 30% là thường xuyên sử dụng.

Từ kết quả ghi nhận thói quen sử dụng và cung cấp tài liệu tiếng Anh của các giảng viên cho HSSV nói trên, chúng tôi tiếp tục khảo sát nhằm thu thập thông tin về nguồn TLTA mà giảng viên cung cấp cho HSSV trong quá trình giảng dạy. Kết quả được mô tả ở Hình 2.

- Các trang web, đường link tài liệu tham khảo thầy cô hướng dẫn
- Tài liệu nghe nhìn (Video, nhạc, phim tiếng Anh)

Hình 2. Nguồn TLTA giảng viên cung cấp cho HSSV

Dữ liệu Hình 2 cho thấy, bên cạnh TLHT chính thống thì nguồn tài liệu tham khảo trên Internet được xem như một cuốn từ điển đa năng và tiện lợi. Học sinh, sinh viên có thể tìm kiếm bất cứ điều gì mình thắc mắc và sẽ được giải đáp trong tích tắc. Để hình thành thói quen sử dụng TLTA đối với HSSV trong quá trình học tập tại trường Cao đẳng Du lịch Huế, các trang web, đường link tài liệu tham khảo được các thầy cô ưu tiên lựa chọn hàng đầu để cung cấp. Tỷ lệ nguồn TLTA này chiếm 75%.

Nguồn tài liệu nghe nhìn như Video, nhạc, phim tiếng Anh (chiếm 25%) cũng được sử dụng nhằm cải thiện kỹ năng ngoại ngữ một cách tự nhiên và không nhàm chán trong các bài tập, bài giảng trên lớp. Nguồn tài liệu này cũng phù hợp với sở thích của đa số HSSV và không gây áp lực cao như học tại lớp hay cảm thấy khô khan như khi sử dụng các loại tài liệu tiếng Anh khác.

2.2.2. Tình hình sử dụng tài liệu học tập của HSSV HUETC

TLHT là những văn bản dùng cho quá trình học tập. TLHT bao gồm: sách, giáo trình, tài liệu tham khảo, tài liệu hướng dẫn, sách tra cứu, báo, tạp chí khoa học. Bằng những nội dung gợi ý liên quan đến tình hình sử dụng TLHT của HSSV đang theo học các ngành nghề tại trường như TLHT chính được cung cấp; Đọc TLHT hàng ngày trước khi lên lớp; Sử dụng TLHT, tài liệu tham khảo bằng tiếng Anh bên cạnh tài liệu học tập chính được cung cấp, chúng tôi đã tiến hành khảo sát với các mức độ khác nhau được thông tin chi tiết ở Bảng 1.

Kết quả ở Bảng 1 cho thấy, với nội dung gợi ý khảo sát là HSSV sử dụng TLHT chính được cung cấp của các môn học thì có 43 câu trả lời là sử dụng ở mức độ 100% nguồn

này (chiếm 45.3% so với tổng số HSSV tham gia khảo sát); có 52 HSSV (chiếm 54.7%) trả lời là chỉ sử dụng TLHT chính được cung cấp với một số môn, còn một số môn thì không sử dụng.

HSSV không đọc hoặc thỉnh thoảng mới đọc TLHT hàng ngày trước khi đến lớp chiếm 66.3% (tương ứng với 63/95 người học tham gia trả lời) và 33.7% là có đọc hàng ngày.

Số lượng HSSV có sử dụng TLHT, tài liệu tham khảo bằng tiếng Anh bên cạnh tài liệu học tập chính được cung cấp là 25 HSSV và có đến 70 HSSV (chiếm 73.6%) trả lời là Không hoặc môn có môn không cho nội dung này (Bảng 1). Điều đó cho thấy sinh viên rất thụ động trong quá trình học tập, không chủ động tìm hiểu, mở rộng kiến thức mà phụ thuộc vào nội dung bài giảng trên lớp của giảng viên.

Bảng 1. Tình hình sử dụng tài liệu học tập của HSSV HUETC

TT	Mức độ	N (số lượng)	%	
1	Sử dụng Tài liệu học tập chính được cung cấp	Có 100%	43	45.3
		Một số môn có, một số môn không	52	54.7
2	Đọc tài liệu học tập hàng ngày trước khi đến lớp	Đọc hàng ngày	32	33.7
		Không đọc hoặc thỉnh thoảng mới đọc	63	66.3
3	Sử dụng tài liệu học tập, tham khảo bằng tiếng Anh bên cạnh tài liệu học tập chính được cung cấp	Có	25	26.3
		Không / môn có môn không	70	73.6
		95	100	

Tỉ lệ sử dụng TLHT chính được cung cấp cao có thể là do sự thay đổi của các chương trình đào tạo theo hướng kế thừa và phát triển theo chuẩn quốc tế (cụ thể là các CTĐT thí điểm chuyển giao từ nước ngoài như Úc, Đức, ASEAN) do đó việc biên soạn giáo trình, tài liệu phục vụ dạy và học đang trong quá trình hoàn thiện. Bên cạnh đó, với các nội dung gợi ý liên quan đến tình hình sử dụng

TLHT của HSSV được khảo sát tại trường, tỉ lệ HSSV ít sử dụng TLHT trước khi lên lớp hoặc ít sử dụng các TLHT, tài liệu tham khảo bằng tiếng Anh chiếm tỉ lệ khá cao, điều này cũng có thể do các yếu tố khách quan như: HSSV phải đi làm thêm; HSSV chưa có thói quen tìm kiếm và sử dụng TLHT trong quá trình học của mình; HSSV chưa tìm được

nguồn tài liệu phù hợp; khả năng đọc, hiểu các tài liệu bằng tiếng Anh còn hạn chế.

Tiếng Anh ngày nay đang từng bước trở thành ngôn ngữ toàn cầu. Trong công việc hay trong cuộc sống hằng ngày, tiếng Anh đều giữ một vai trò nhất định. Chính vì thế, giá trị của tiếng Anh đối với con người ngày càng được tăng lên, nhất là thế hệ trẻ, trong đó có sinh viên. Chính vì thế, ngoài các bài giảng của thầy cô, HSSV cần chủ động, sắp xếp thời gian tìm hiểu cập nhật liên tục từ báo đài, mạng xã hội, đặc biệt là tài liệu học tập, tham khảo bằng ngôn ngữ tiếng Anh. Việc sử dụng TLHT, tài liệu tham khảo bằng ngôn ngữ tiếng Anh tại HUETC dù còn ít, tuy nhiên điều này cũng cho thấy hiện tại việc dạy và học tại HUETC vẫn là phát huy tối đa năng lực tự học của người học, cung cấp đầy đủ thông tin giúp người học tự khám phá và lựa chọn con đường chiếm lĩnh tri thức phù hợp nhất với khả năng của mình.

2.2.3. Kết quả về thói quen sử dụng TLTA của sinh viên trong quá trình học tập tại HUETC

Đa phần HSSV cho rằng lượng kiến thức mà thầy, cô cung cấp đã đáp ứng nhu cầu học tập nên việc khai thác tài liệu tiếng Anh không nhằm mục đích học tập mà chỉ để giải trí.

Thông tin Bảng 3 cho thấy thói quen sử dụng TLTA của HSSV trong quá trình học tập với mức độ “thỉnh thoảng” chiếm tỉ lệ cao nhất (47.37%), chiếm gần 1/2 số lượng mẫu khảo sát. Cụ thể, trên tổng số 95 sinh viên được khảo sát, có đến 45 sinh viên chọn mức đánh giá này. Đây là một chỉ số đáng ngạc nhiên và mang tính báo động trong bối cảnh giáo dục ngày càng đề cao phương thức tự học và tự nghiên cứu ở HSSV. Có 22 sinh viên trên tổng số 95 chọn mức “ít khi” (chiếm tỉ lệ 23.16%), ít hơn 1/2 so với mức “thỉnh thoảng”, nhưng cũng chiếm gần 1/4 số sinh viên được khảo sát. Một lần nữa chúng ta chứng kiến một chỉ số khá lớn theo hướng tiêu cực, và nó khẳng định tính báo động đã nêu trên.

Bảng 2. Thói quen sử dụng TLTA của SV HUETC

TT	Mức độ	N (Số lượng)	%
1	Rất thường xuyên	6	6.32
2	Thường xuyên	18	18.95
3	Thỉnh thoảng	45	47.37
4	Ít khi	22	23.16
5	Không bao giờ	4	4.21
	Cộng	95	100

Khoảng gần 1/4 số HSSV đánh giá thói quen sử dụng TLTA của mình ở mức “rất thường xuyên” và “thường xuyên” với mức tỉ lệ tương ứng lần lượt là 18.95% (18/95 HSSV) và 4.4% (6/95 HSSV). Đây là những con số không quá nhỏ nhưng cũng không thực sự lớn. Nó không cho thấy hiệu quả rõ ràng của các biện pháp đổi mới mà hệ thống

giáo dục, nhất là ở bậc đại học, đã cố gắng thực hiện từ nhiều năm nay.

Chiếm tỉ lệ thấp nhất trong nội dung khảo sát này là mức “không bao giờ”, chiếm 4.21%. Thật vậy, chỉ có 4/95 sinh viên được khảo sát cho biết việc sử dụng TLTA hoàn toàn không nằm trong thói quen học tập của họ. Chỉ số này, tự thân nó, không gây ra cảm

giác đáng lo ngại. Song, cùng với kết quả của các mức “thỉnh thoảng” và “ít khi” - có tổng là 74.74 % - nó góp phần tạo nên một bức tranh “không sáng sủa” về tính năng động của HSSV trong việc tự học và tự nghiên cứu.

3. KẾT LUẬN

Biết khai thác và sử dụng TLHT đặc biệt là nguồn TLTA sẽ góp phần phát triển năng lực tự học cho HSSV trong quá trình dạy học từ đó sẽ phát huy tính tích cực, tự lực và sáng tạo, phát triển năng lực hành động, năng lực cộng tác làm việc của người học. Đó cũng là những xu hướng quốc tế trong cải cách, đổi mới giáo dục ở trường học.

Và để phát triển kỹ năng tự học cho HSSV, mỗi giảng viên cần hướng dẫn và rèn luyện cho HSSV các kỹ năng như: lập kế hoạch tự học; thu thập thông tin; khai thác thông tin từ các tư liệu học tập (quan sát, ghi chép, tóm

tắt ý chính, lập dàn ý, trả lời câu hỏi, bài tập); tự thể hiện và tự đánh giá. Những kỹ năng này có thể được tạo dựng và duy trì thường xuyên thông qua các bài tập có sử dụng TLTA phù hợp với nội dung năng lực đề cập.

Kết quả thu được từ nghiên cứu này cho thấy tỷ lệ sử dụng TLTA trong dạy học của giảng viên chưa cao. Tình hình sử dụng TLHT đặc biệt là các TLHT bằng tiếng Anh còn rất hạn chế do đó, việc nghiên cứu sâu hơn về nội dung này để từ đó đề xuất ra những giải pháp phù hợp nhằm thúc đẩy quá trình học tập, tạo nên hứng thú, tính tích cực học tập cho HSSV, giúp HSSV chiếm lĩnh kiến thức nhanh chóng, đồng thời, qua việc cung cấp và hướng dẫn HSSV khai thác các dạng TLTA đúng đắn được thiết kế sẽ góp phần phát triển năng lực tự học cho HSSV của nhà trường ngày một tốt hơn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

[1]. Nghị quyết Hội nghị Trung ương 8 khóa XI về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo 2013, <https://dangcongsan.vn/thoi-su/ngghi-quyet-hoi-ngghi-trung-uong-8-khoa-xi-ve-doi-moi-can-ban-toan-dien-giao-duc-va-dao-tao-215855.html>.

[2]. Lê Đình Trung, Phan Thị Thanh Hội (2014), Dạy học theo định hướng hình thành và phát triển năng lực người học ở trường phổ thông, NXB Đại học Sư phạm Hà Nội.

[3]. Trần Ngọc Lan - Huỳnh Thái Lộc (2016). Phát triển năng lực tự học cho học sinh - Một năng lực cốt lõi của công dân thế kỉ XXI. Tạp chí Giáo dục, số 388, tr 45-47.

[4]. Hoàng Trọng, Chu Nguyễn Mộng Ngọc (2008), Phân tích dữ liệu nghiên cứu với SPSS, Tập 1-2, Nxb. Hồng Đức, Thành phố Hồ Chí Minh

[5]. Nguyễn Thị Hà (2005), Rèn luyện kỹ năng nghiên cứu tài liệu học tập Sinh - Kỹ thuật nông nghiệp cho sinh viên đại học sư phạm, Tạp chí giáo dục, Số 114 (5/2005), Trang 31-33. 12.

[6]. Nguyễn Gia Cầu (2007), Rèn luyện cho học sinh kỹ năng làm việc với tài liệu học tập, Tạp chí Giáo dục, Số 117, Trang 12-14

[7]. The use of the internet for educational purposes. <https://www.researchgate.net/publication/271617625>
The_use_of_the_internet_for_educational_purposes

[8]. The English Reading Habits of English Language Education Undergraduate Students at English Department.
https://www.researchgate.net/publication/354337791_The_English_Reading_Habits_of_English_Language_Education_Undergraduate_Students_at_English_Department